

Nainen ja kunta

Heikki Waris esittää kirjassaan "Suomalaisen yhteiskunnan rakenne": "Poikalasten suuresta kuolleisuudesta johtuu se, että miesten ja naisten lukumäärä on tasoissa, parhaassa avioliiton solmimisiässä, parinkymmenen korvilla. 20 vuotta vanhemmissa ikäluokissa on jo naisenemmistö, ja mitä vanhempiin ikäluokkiin tullaan, sitä suuremmaksi tämä naisvaltaisuus kasvaa. - Naisten kuolleisuus on kaikkina ikäkausina pienempi kuin miesten. Nainen ei näytä olevan mikään heikompi astia." -

Naisten tarpeellisuus yhteiskunnassa on todistettavissa kuitenkin jo sillä, ettei edes maailman ensimmäinen mies, Aatami aikoinaan tullut yksinään toimeen, vaikka Edenin puutarhassa sai elää ja herkutella hedelmillä. Ei ollut astiainpesua eikä muutakaan "huushollia", mutta silti hän tarvitsi avukseen naisen. - Meidän on myönnettävä, että biologisten eroavaisuuksien lisäksi on miehisä ja naisissa myös henkisiä eroja. Lähinnä siinä, että miehet ovat olleet ovelampia ja viisaampia. Aikojen alusta meidän päiviimme saakka he ovat pitäneet yhteiskunnallisen vallan tiukasti käsissään käyttäen naisia vain apunaan. Politikoidakin he ovat osanneet jo ennen kuin tämän sanan merkitystään on täysin käsitetty. Poliittika johtuu kreikkalaisesta sanasta "valtio-oppi". Tämän sanan kerrottiin merkitsevän valtiollisen elämän tapauksia, viisasta ja ovelaa menettelyä. Tällaista "mentettelyä" miehet ovat meillä Suomessakin vaistonvaraisesti harjoittaneet jo niin kauan kuin historiantutkimuksemme on voinut valaista suomalaisten heimojen vaiheita. Vapaat miehet yksinään ovat huolehtineet sekä lainkäytöstä että hallinto-tehtävistään. Ensimmäinen itsehallinnon muoto oli käräjät, sittemmin kirkonkokoukset, joista aikaa myöten erkani pitäjänkokoukset. Vapaiksi miehiksi käsitettiin silloin vain säätyihin kuuluvat, jotka yksin saivat ottaa osaa näihin arvokkaisiin kokouksiin. Naisten mielestä olivat yhteiset asiat siihen aikaan näin järjestettyinä aivan oikein. Ainakaan ääneen he eivät uskaltaneet oikeuksiaan ryhtyä vaatimaan.

Vasta Porvoon valtiopäivillä vuonna 1865 luotiin pohja nykyiselle kunnallishallinnollemme. Silloin erotettiin maallinen valta kirkollisesta ja taatiin kunnille vapaa päätösvalta omissa asioissaan. Maamme silloisen kunnallisvaliokunnan lausunto vuonna 1872 valtio-

päivillä asiasta kuului seuraavasti: "Ainoastaan päätökset sellaisissa asioissa, jotka likeltä koskevat valtion etua tai jotka voivat vahvemmin vaikuttaa kunnan tulevaisuuteen, ovat lykättävät valtion tutkittaviksi, ennen kuin ne toimeen pannaan." Nämä perussäännöt olivat voimassa aina vuoden 1917 uusien kunnallislakiemme säätämiseen saakka. - Yhteiskunnallisesti Suomen naiset huomattiin ensi kerran vasta edellä mainitussa uudessa kunnallislaisissa, jossa kaikille Suomen kansalaisille sukupuoleen katsomatta annettiin erinäisin ehdoin yhtäläinen vaalioikeus ja siitä johtuva vaalikelpoisuus tulla myös valituksikuntien luottamustoimiin. Myös valtuustot tulivat pakollisiksi. - Kunnallislainsäädäntöä on tämän jälkeen moneen kertaan uusittu, m.m. verotuslait on erotettu varsinaisista kunnallislaisista, kaupungeille säädetty oma kaupunginjohtajajärjestelmä, luotu mahdollisuudet kuntainliittojen perustamiseen j.n.e. Missään näissä ei enää ole ollut mitään naista rajoittavaa säädöstä. Päinvastoin, eräisiin lakeihin on saatu määräys, että joihinkin lautakuntiin on lain määräyksestä valittava ainakin yksi nainenkin. Tämän säädöksen useimmat kunnat ovatkin katsoneet enimmäismääräksi, mitä naisia voidaan johonkin kunnalliseen luottamustoimeen asettaa.

Kun lähdemme syväluotaamaan, mistä tällainen naisten vieroksunta yhteisten asioiden hoidossa johtuu, päädyimme seuraavaan: Maamme kouluissa on yhteiskunnallisten aineitten opetus yleensä ollut niin heikkoa ja vajavaista, että kouluaikanaan eivät enempää tytöt kuin pojatkaan saa minkäänlaista kiinnostusta yhteisiin asioihin. Esim. oppikouluissamme opetetaan jotain kahdentuhannen vuoden takaista Ambrosiuksen aikakautta hyvin tarkasti, mutta oman maamme nykyisestä hallitustavasta eivät oppilaat vielä yläluokilkaan osaa sanoa paljon mitään. Ei heillä ole selvää käsitystä valtiomme, enempää kuin kuntiemmeakaan hallinnosta. Näin ollen, kun nuori, vihkeä nainen sitten parinkymmenen korvissa, kuten Waris naimaiän toteaa, sanoo papin edessä: "Tahdon" ja aloittaa itsenäisen taloudenhoitonsa, on hänen maailmankatsomuksensa melko suppea. Koti, aviomies, lapset ja mahdollisesti vielä jokin työ kodin ulkopuolella vievät niin tarkkaan hänen parhaat elinvuotensa, että hän vain vaivoin ikään kuin varastaa päivittäin itselleen hetken vilkaistaakseen päivän lehdistä horoskoopin tai jotain lasten kasvatusta tai muotia koskevan pätkän. Pääkirjoitusten tutkimiseen hänen aikansa ei riitä. - Sen sijaan, jos koti muodostaa normaalin onnellisen suomalaisen perheen, niin valistunut aviomies kyllä seuraa aikaansa

oman puolueensa päivälehdistä. Aviomies on jo usein nuorukaisena liittynyt oman paikkakuntansa urheiluseuraan, nuoriso-osastoon, shakkikerhoon tai uponnut kirjoihinsa ja alkanut toden teolla intensiivisen opiskelun Työväen Kirjeopiston välityksellä. Työmaalla hän luonnollisesti on liittynyt ammattiosastoonsa. Näissä kaikissa elimissä aviomies joutuu ottamaan osalleen myös luottamustoimia, joissa hänen esiintymiskykynsä kehittyy ja varmistuu, hänen itsenäinen asioihin kritikoivastikin suhtautuva käsityskykynsä aavastuu. Kun hän itsekkin huomaa pääsevänsä vähitellen perille yhä vaikeammista ja vaikeammista kysymyksistä, innostuu hän tavallisesti yhä enemmän tutkimaan yhteiskunnallisia pulmia. Hän punnitsee asioita mielessään ja pystyy niistä järjestönsä kokouksissa lausumaan oman, vakaan mielipiteensä. Siitä lähtien hänellä onkin reitti valmiina auki kunnalliselämän eri tehtäviin.

Kuinka on kaikkina näinä pitkinä vuosina käynyt hänen sievän pikku vaimonsa? Alkuaikoina vaimo joskus iltaisin oli nurjalla mielellä, kun puolisoilla aina ja aina oli menoja ja hänen piti jäädä yksin kotiin pienten lasten kanssa. Kuinka mielellään moni vaimo olisi nuoruudessaan ottanut myös osaa urheilu-, näyttämö-, nuorisotai musiikkitoimintaan, mutta rakkaat lapset ovat aina sitoneet juuri hänet kodin hyväksi hengettäreksi. Vaimo on vähitellen alistanut antamaan kaikkensa vain perheelleen, joka onkin pitänyt asiaa itsestään selvänä. Perheen mieleenkään ei myöhempiäkään vuosina ole ainakaan muulloin kuin äitienpäivänä tullut, että äitikin ehkä kaipaasi joskus muualle kodin piiristä, haluaisi joskus rohkean avanto-uimarin tapaan sukeltaa pois parsittavien sukkiensa maailmasta outoon vaikka jäiseltäkin tuntuvaan "veteen". Vaihtelu piristäisi äitiä aivan yhtä paljon kuin toisiakin perheen jäseniä. Perheitten asennoitumiseen äitiin pitäisikin juuri tällä kohden saada tärkeä muutos. Tosiasia on, että myöskin yhteiskunnalliset asiat kaipaavat hoitajikseen myös naisia ja äitejä yhtä paljon kuin äidit ja naiset näitä asioita hoitaessaan itse kehittyisivät yhteiskunnalliselta näemykseltään. Hyöty olisi molemminpuolinen.

Suomen kansasta kuuluu suurin osa edelleen valtiokirkkoon ehkä vain siitä syystä, että kirkosta eroaminen vaatisi henkilökohtaisen kannanilmaisun. Naiset ja äidit ovat yhteiskunnallisten asioiden hoidosta sivussa myös vain siitä syystä, että heidän mukaansa vaatii nimenomaan perheitten kaikkien jäsenten kannanilmaisun. Vasta äitien mukaanveto yhteisten asioiden hoitoon luo yhteiskuntakodistamme sopusointuista ja jäseniänsä ymmärtämyksellä suhtautuvan kokonaisuuden.

Aidithän ovat jokapäiväisessä elämässään hyvin monella tavalla tekemisissä kunnan kanssa. Lasta odottaessaan käyvät neuvoloissa, synnytys tapahtuu usein kunnallisessa synnytyslaitoksessa. Sairaina turvaantuvat kunnan- tai kaupunginlääkäriin, joka määrää ehkä kunnan- tai kaupunginsairaalaan hoidettavaksi. Lapset käyvät kunnan ylläpitämässä koulussa. Kunnallinen nuohooja käy määrääjoin ikävänä vieraana kodissa ja kunnallinen tai puolikunnallinen palokunta poimii sammuttamaan, jos tuli on saattanut kodissa ryöstääntymään irti. Perhe saa käyttää kunnallista kirjastoa, nuorisoleirejä, jäätäratoja, y.m. mukavuuksia. Tärkeitä kunnallisia virkailijoita tuntee jokainen perheenäiti ja moni on joutunut vaikeuksissaan kääntymään näiden puoleenkin. Senkin saa vielä joskus tehdä matkustamalla kunnan liikennelaitoksen kulkuneuvossa tai kulkemalla kunnan ylläpitämää tietä pitkin. Edelleen kunta pitää huolen elintarvikkeiden tarkastuksesta, järjestääpä joku valistunut kunta jäsenilleen mukavuuksiakin, kuten kunnallisia teattereita, nuorisotaloja, kerhohuoneita, uimaloita, matonpesulauttoja y.m. Melkein rajattomalla valtuudella voi nykyaikainen kunta ottaa hoidettavakseen yhteisiä asioita, kunhan ne vain todella hyödyttävät suurta ryhmää kuntalaisia eivätkä vivahda politiikalle.

Kaikissa näissä ja monissa vielä mainitsematta jääneissä toimituksissa kunta ehdottomasti tarvitsee myös naisia avukseen. Nykyaikaisella kunnalla on monia palkattuja naisvirkailijoita. Näiltä kunta voi epävirallisesti kysyä neuvoa tehtäviensä järjestelyssä, mutta monellakaan näistä naisvirkailijoista ei ole edes oman alansa ammattilautakunnan kokouksessa läsnäolo-oikeutta. Kunta siis tarvitsee jatkuvasti sellaisia naisia päättäviin elimiinsä, kuten valtuustoon, kunnan- tai kaupunginhallitukseen sekä moniin lautakuntiinsa, jotka pystyvät ja tahtovat antaa apuaan kaikissa niissä tehtävissä, joissa ratkaistaan ne periaatteet, joiden mukaan kukin kunta tehtävänsä yksilöllisesti järjestää. Laki on edelleenkin usein niin kuin se luetaan. Eri tehtäviä voidaan lainkin puitteissa hoidattaa tai hoitaa joko huonosti, tyydyttävästi tai hyvin. Sosialidemokraattisina naisina meidän tulee kaikissa kunnallisissa toimitusamme pyrkiä siihen, että kotikuntamme tehtäviä hoidettaisiin hyvin. Vähemmistönäkin ollessa meidän on syytä paljastaa epäkohdat, joihin seuraavissa vaaleissa melko varmasti saadaan korjaus, jos asioita osataan oikein johdella. On muistettava, että sellaisella naisella, joka itse ei omalta osaltaan "anna panostaan" kotikuntansa asioitten hoitoon, ei ole

oikeutta valittaa, vaikka tehtäviä hoidettaisiin miten kelvottomasti tahansa. Laiskimmatkin naiset voivat joka neljän vuoden päästä pidettävissä kunnallisvaaleissa yhdellä pienellä numeronteolla sanoa ratkaisevan sanansa kotikuntansa asioitten kohentamiseen. Viime kunnallisvaaleissa koko maassamme jätti jokaista sataa nainta kohden 37 aina käyttämättä äänioikeutensa. Vain 63 % meidän naisista käytti äänioikeuttaan, joka on myös käsitettävä yhteiskunnalliseksi velvollisuudeksi!

Tällaisen rikkaruohopellon muokkaamisessa on sosialidemokraattisilla naisjärjestöillä jokaisella paikkakunnalla arvokas ja velvoittava tehtävä. Varakkaat piirit aina ymmärtävät oikeutensa valvoa, joten on ilman muuta selvää, että äänioikeutensa laiminlyöneet naiset ovat löydettävissä varattomista kansankerroksista.

Jos me tänä syksynä pidettävissä kunnallisvaaleissa emme edellistä kertaa paremmin jaksu hoitaa sosialidemokratistien naisten leiviskää, tekevät sen eräät muut piirit kyllä innolla puolestamme, mutta meidän vahingoksemme.

Sen vuoksi meidän on muistettava uljaan marssilaulumme velvoittavat sanat: "Nyt naiset uljahat yhdistykää, on oikeus saatava voittoon. Ei meitä voi enää syrjäyttää, kun me astumme aamun koittoon".

Perheen äidit ovat tietysti parhaita asiantuntijoita kunnalliselämässä kaikissa itseään koskevilla kysymyksillä. Tähän toimintaan pitää saada mukaan myös yksinäisiä naisia ja lapsettomia vaimoja tai sellaisia äitejä, joiden lapset jo ovat aikuisia. Kaikkia meitä tarvitaan. Kun meillä ei ole naisvaltuutetuista reserviä, on heitä kasvatettava uusista, kehityskykyisistä ja asiaan itsensä innostuneista naisista. Innostus korvaa monia puutteita ja se auttaa myöskin opiskeltaessa näitä vaikeita yhteiskunnallisia aiheita. Puolueemme kaikkien naisten on myöskin aina vilpittömästi tuettava niitä naistovereita, jotka kerran yhteisissä kokouksissa tai julkisissa vaaleissa valitaan naissukukuntaa edustamaan, esim. valtuustoon tai muihin kunnallisiin tehtäviin. Kaikkien puoluetoverien pitää aina neuvoa, innostaa ja kannustaa tehtäviin valittuja naisia ottamaan asioista selvää. Pikku kommelluksia sattuu usein vielä tekijöillekin, joten ei sellaisista saa tehdä suurta numeroa ja lannistaa "mukaanvedetyn" muutenkin ehkä jännittynyttä mieltä. Asioitten vaikeuden ei saa myöskään antaa itseään peloittaa, sillä ennen virallisia kokouksia pidetyissä ryhmäkokouksissa kaikille selviävät vaikeimmatkin jutut.

Suorittakaamme reippaasti sosialidemokratistien naisten esiinmarssi syksyn kunnallisvaaleissa. Se on vähin, mitä puolueemme meiltä juuri nyt odottaa.